

Rados István Munkaszolgálatban

Ez a kép a férjemről készült Csobánkán, 1941-ben, amikor munkaszolgálatban volt. A férjem jobbról a harmadik. Arra nem emlékszem, hogy küldte-e a képeket, vagy pedig ő maga hozta haza, hiszen ekkor még többször hazajött. Ezekben az években, 1939-től, három hónapra kellett mennie munkaszolgálatra, többször is egymás után. Azt hiszem, ástak, rengeteget ástak, azt hiszem, hogy csak úgy kellett ásni. És utána betemetni. A lényeg, hogy valami nehéz munkát csináljanak. Ezt mesélte nekem. Nem volt váratlan a munkaszolgálat, már akkor beszéltek róla, akkor már vittek el embereket munkaszolgálatra. S készült rá. Vettünk már direkt erre a célra egy priccseknadrágot [bricsesz] meg egy hátizsákot meg egy leंबरdzseket vagy micsodát. Ilyen viharkabátot, amiben bevonuljon. [Érdemes fölfigyelni a képen látható munkaszolgálatosok ruházatára: a honvédelmi minisztérium 1942 márciusában adott ki rendeletet arról, hogy a zsidó munkaszolgálatosoknak a saját polgári ruházatukat kell viselni, és erre sárga karszalagot kell varrni, de sok alakulatnál már 1941 végétől elvették a zsidóktól az egyenruhát. 1942 tavaszáig nem volt általános a sárga karszalag viselése sem, de a parancsnoktól függően sok alakulatnál ezt is bevezették (R. L. Braham: A népiirtás politikája. A holokauszt Magyarországon, Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2003, 31. oldal). Szécsi Endréné nyilván nem téved a kép dátumát illetően, hiszen mindössze pár hónappal korábban volt az esküvőjük. Nyilvánvaló tehát, hogy egyes helyeken már 1941 februárjában sem kaptak a zsidó munkaszolgálatosok honvéd egyenruhát, sőt saját polgári ruhájukat kellett viselniük már 1940 legvégén is. -- A szerk.]